

Afgørelser – Reg. nr.: 07774.00

Fredningen vedrører: Lyngø Mose

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet 10-07-1990

Fredningsnævnet 08-07-1988

Kendelser

Deklarationer

OVERFREDNINGSNÆVNET >

Overfredningsnævnets afgørelse

af 10. juli 1990

om fredning af Lyng Mose i Hanstholm
Kommune, Viborg Amt (sag nr. 2740/88).

Fredningsnævnet for Viborg Amts Nordlige Fredningskreds har ved kendelse af 8. juli 1988 bestemt fredning efter naturfredningslovens kapitel III af Lyng Mose vest for Selbjerg Vejle i Hanstholm Kommune, ialt ca. 11 ha. Fredningen omfatter helt eller delvist 13 ejendomme (løbenumre) i privat eje. Fredningssagen er rejst af Danmarks Naturfredningsforening i 1986.

Fredningsnævnets kendelse er for så vidt angår fredningsområdets afgræsning og/eller fredningens indhold påklaget til Overfredningsnævnet af 4 ejere.

Lyng Mose omfatter såkaldte ekstremrigkær, der hører til de mest truede naturtyper i Danmark. Mosen rummer et usædvanligt rigt planteliv med mange arter, herunder sjældne blomster- og karsporeplanter.

De centrale partier i mosen udnyttes ikke landbrugsmæssigt. En del af randområderne udnyttes til græsning. I den sydligste og vestligste del af fredningsområdet, hvor der finder intensiv afgræsning sted, er plantelivet påvirket af dræning.

Hele fredningsområdet er landzone. Dele af mosen er omfattet af naturfredningslovens § 43, hvorefter tilstanden ikke må ændres uden tilladelse fra amtsrådet.

Regionplanen for Viborg Amt betegner området som "primært naturområde med visse jordbrugsinteresser". For sådanne områder opstiller regionplanen de retningslinier, at de natur- og kulturhistoriske værdier og særpræg i videst mulig udstrækning skal bevares og plejes, og at de store landskabelige kvaliteter skal fastholdes.

De ankende ejere har modsat sig fredningen eller ønsket fredningsbestemmelserne om omlægning og gødsning lempet.

Viborg Amtsråd har udtalt, at fredningen bør tillade moderat gødsning af randarealerne. Der findes ikke særlig bevaringsværdig vegetation i randområderne, og grundvandet bevæger sig bort fra kerneområdet. En moderat gødsning er nødvendig for fortsat afgræsning af randområderne.

Naturfredningsrådet har anbefalet, at mosen undergives fredning efter retningslinier som anført i fredningsnævnets kendelse.

Danmarks Naturfredningsforening har ligeledes ønsket kendelsen stadfæstet, men henstillet til Overfredningsnævnet at overveje forbud mod omlægning, gødsning og anvendelse af pesticider inden for hele fredningsområdet.

I sagens behandling har deltaget 9 af Overfredningsnævnets medlemmer.

Overfredningsnævnet tiltræder enstemmigt, at der gennemføres fredning efter naturfredningslovens kapitel III til sikring og forbedring af levestederne for de værdifulde plantearter, der findes i Lynge Mose.

Afgrænsningen af fredningsområdet tiltrædes ligeledes enstemmigt.

Om fredningsbestemmelserne bemærkes enstemmigt:

Fredningsområdet er ikke i dets helhed omfattet af naturfredningslovens § 43, men bør være undergivet fredningsbestemmelser, som i indhold svarer til denne lovbestemmelse. I de sydlige og østlige randområder, hvor grundvandet bevæger sig bort fra kerneområdet, bør der dog uden tilladelse fra fredningsnævnet kunne gødskes og foretages omlægning med rensningsafgrøder i nødvendigt omfang for, at arealerne kan afgræsses.

Et flertal på 6 medlemmer har ment, at denne ret til gødskning og omlægning uden tilladelse fra fredningsnævnet må begrænses til de sydlige og østlige randområder. Mindretallet på 3 medlemmer har stemt for, at retten også burde gælde i det nordlige randområde.

I øvrigt tiltræder Overfredningsnævnet enstemmigt realiteten i de fredningsbestemmelser, som fredningsnævnet har fastsat.

Idet fredningsnævnets kendelse af 8. juli 1988 ophæves, fastsættes herefter følgende fredningsbestemmelser for det ca. 11 ha store fredningsområde, som er vist på kortet der hører til Overfredningsnævnets afgørelse (fredningskortet), og som helt eller delvis omfatter de på vedhæftede fortegnelse anførte matrikelnumre:

§ 1. Fredningens formål.

Fredningen har til formål at bevare og forbedre vilkårene for plantelivet i Lynge Mose.

§ 2. Tilstandsændringer.

Der må ikke foretages terrænændringer og ændringer i de nuværende vegetationsforhold, og der må ikke opføres bebyggelse eller etableres andre anlæg, medmindre sådanne tilstandsændringer er tilladt i de efterfølgende bestemmelser eller tillades ved en dispensation efter § 5.

§ 3. Arealernes drift.

Det følger af § 2, at arealerne ikke må yderligere opdyrkes eller tilplantes.

Kun de arealer, som er vist på fredningskortet med signatur for "græsningsarealer", må gødskes, og disse arealer må endvidere omlægges med rensningsafgrøder i nødvendigt omfang for, at arealerne kan afgræsses. Gødskning på og omlægning af det nordlige areal, som er mærket "II" på fredningskortet, må dog kun foretages efter forud indhentet godkendelse fra fredningsnævnet.

Der må ikke anvendes kemiske bekæmpelsesmidler. Forbudet gælder dog ikke sprøjtning med insektbekæmpelsesmidler ved akutte insektangreb på kreaturer.

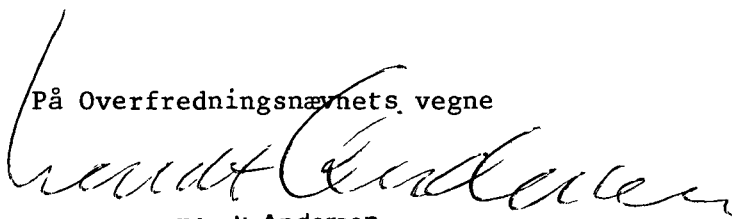
§ 4. Naturpleje.

Til opfyldelse af fredningens formål har Viborg Amtsråd ret til uden udgift for vedkommende ejer at lade udføre naturpleje. Det er dog en betingelse, at ejeren ikke selv foretager den nødvendige pleje, og at den pågældende plejeforanstaltning er tiltrådt af ejeren eller - i mangel af sådan enighed - er godkendt af fredningsnævnet.

§ 5. Dispensationer.

En dispensation fra bestemmelserne i §§ 2-4 kan meddeles efter reglerne i naturfredningslovens § 34, hvis det ansøgte ikke vil komme i strid med fredningens formål.

På Overfredningsnævnets vegne

Bøndt Andersen

overfredningsnævnets formand

R E T T E T F O R T E G N E L S E

over matrikelnumre, der helt eller delvis er
omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af
10. juli 1990 om fredning af Lyng Mose i
Hanstholm Kommune, Viborg Amt (j.nr. 2740/88).

Tømmerby By, Tømmerby:

Matrikelnummer: 19 ae, 19 af, 19 ag, 19 ah, 19 ai, 19 ak, 19 al,
19 am, 19 an, 19 b, 19 c, 26 a, 27 a og 27 h.

Højstrup By, Tømmerby:

Matrikelnummer: 3 g og 15 a.

Overfredningsnævnets afgørelse

af 10. juli 1990

om erstatning i anledning af fredningen af Lynge
Mose i Hanstholm Kommune, Viborg Amt (j.nr. 2740/88).

Fredningsnævnet for Viborg Amts Nordlige Fredningskreds har ved kendelse af 8. juli 1988 tilkendt erstatning i anledning af den samtidig besluttede fredning af Lynge Mose vest for Selbjerg Vejle i Hanstholm Kommune. Erstatning er tilkendt ejerne af 12 ejendomme (løbenumre) i privat eje med ialt 15.500 kr.

Fredningsnævnets erstatningsfastsættelse er påklaget til Overfredningsnævnet af 4 ejere med påstand om en væsentlig forhøjelse af erstatningen.

Fredningsnævnet har tilkendt erstatning med 500 kr. pr. ha, dog et noget større beløb for arealer, der har været omlagt og gødsket. Mindsteerstatningen til en ejer er fastsat til 500 kr.

I sagens behandling har deltaget 9 af Overfredningsnævnets medlemmer.

Overfredningsnævnet skal enstemmigt udtale:

Ved anden afgørelse af dags dato har Overfredningsnævnet tiltrådt den omhandlede fredning med visse lempelser for randarealerne.

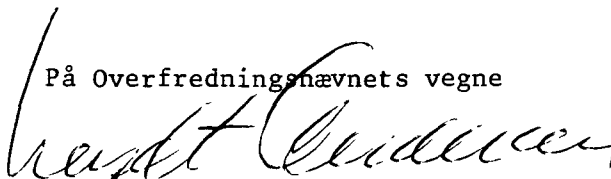
Fredningsnævnets erstatningstilkendelse tiltrædes efter omstændighederne, dog at erstatningen til ejeren af matr.nr. 19 c Tømmerby By, Tømmerby (lb.nr. 1) forhøjes til 1.500 kr., fordi omlægning og gødskning er afhængig af fredningsnævnets forudgående godkendelse.

Erstatningsbeløbene forrentes efter naturfredningslovens § 19, stk. 4, 1. pkt., fra den 8. juli 1988 (datoen for fredningsnævnets kendelse) med en årlig rente, der er 1 % højere end den til enhver tid fastsatte diskonto.

Af den samlede erstatning på 16.000 kr. med renter udreder staten 75 % og Viborg Amtskommune 25 %.

Overfredningsnævnets afgørelse i erstatningsspørgsmålene kan efter reglerne i naturfredningslovens § 30 påklages til Taksationskommissionen vedrørende Naturfredning (adr.: Slotsmarken 13, 2970 Hørsholm) af de 4 ejere, som har påklaget fredningsnævnets erstatningstilkendelse til Overfredningsnævnet, samt - for så vidt angår erstatningen til ejeren af ejendommen under lb.nr. 1 - af miljøministeren og Viborg Amtsråd. Klagefristen er 4 uger fra den dag, Overfredningsnævnets afgørelse er meddelt den pågældende.

På Overfredningsnævnets vegne

Bendt Andersen
overfredningsnævnets formand

FREDNINGSNÆVNET>

8/7-1988

År 1988, den 8. juli, afsagde fredningsnævnet følgende

k e n d e l s e

i Sag nr. F 128/1986 om fredning af Lyng Mose vest for Selbjerg Vejle, Hanstholm kommune.

I. Sagens rejsning.

Ved skrivelse af 12. september 1986 rejste Danmarks Naturfredningsforening fredningssag for Lyng Mose, vest for Selbjerg Vejle i Hanstholm kommune omfattende ialt ca. 13 ha.

Af rejsningsskrivelsen fremgår, at formålet med den ønskede fredning er at få pålagt mosen en række fredningsbestemmelser til bevarelse af mosens store naturhistoriske kvaliteter.

Rejsningsskrivelsen indeholder følgende "beskrivelse af området og motivering for fredningen":

"Lyng mose består af våde - meget våde kær samt enge af stærkt vekslende fugtighed. Det mellemliggende areal er betegnet som "tuet vådeng" (eller med et botanisk specialudtryk ekstremrigkær) - delområderne G og F - henligger derimod med en vegetation domineret af oprindelige (vildtvoksende) urter og græsser.

Ind til det højereliggende, intensivt afgræssede vest-

lige engareal (delområde E) er floraen tydeligt påvirket af dræning.

Lynge moses centrale partier: Kerneområdet (delområde K) og store dele af rørskoven (delområde L) henligger stort set uudnyttede i landbrugsmæssig forstand. Dog har der i de seneste år fundet en sporadisk afgræsning sted i rørskoven - mest udtalt i det nordlige randområde. Den nuværende arealanvendelse af kærområdet nærmest gårdbebyggelsen Lynge har udelukkende karakter af græsning (del-områderne B, C og D). Område A er en ugræsset lidt højere beliggende eng.

Der finder intensiv afgræsning sted i områdets sydligste og vestligste afsnit (delområderne E og H). Artssammensætningen rummer et ret højt indhold af kulturgræsser. Kær hører til de mest truede naturtyper i Danmark. Især er mængden af ekstremrigkær faldet i foruroligende grad. Som regel fordi denne naturtype er knyttet til jorder, som er højt boniterede i landbrugsmæssig forstand.

Lynge mose rummer et usædvanligt rigt planteliv. Områdets planteliv er overordentlig artsrigt og med et meget højt indhold af halvsjældne og sjældne blomster- og karsporeplanter.

Mest bemærkelsesværdig er kerneområdet og dele af den truede vådengs flora (delområderne K, F og G). Her findes i tusindvis af Dværgulvefod, Kær-Mangeløv og Sump-Hullæbe. Desuden rige forekomster af en række halvsjældne storer som: Loppe-Star, Tvebo-Star og Trindstænglet Star. Derudover præges vegetationen af et højt indhold af ekstremrigkærets smukkeste blomsterplanter, hvoraf mange er i rivende tilbagegang i vort land. Af sådanne arter kan fremhæves: Engblomme, Leverurt, den insekttædende Vibefedt samt orkideerne: Purpur-Gøgeurt, Kødfarvet Gøgeurt og Maj-Gøgeurt.

I vådområdet findes 2 rødlistede arter, d.v.s. særlig sjældne og truede arter: Dværgulvefod og Purpur-Gøgeurt. Begge

arter optræder i meget væsentlige bestande. Dværgulvefod, der er én af vore allersjældneste karsporeplanter, har i Viborg amt iøvrigt kun meget få voksepladser. Purpur-Gøgeurt er kendt fra en del lokaliteter i det nordlige Jylland, men den individrigdom, som gælder for arten i Lyngemose, er meget bemærkelsesværdig. Et forhold som også kendetegner Sump-Hullæbe og denne orkides forekomst. Den mere eller mindre sammenhængende rørskov, som udbreder sig i vådområdets nordlige del, kan ved en mere overfladisk gennemgang måske forekomme at være ret artsfattig og uden et nævneværdigt indhold af røskørets karakteristiske plantearter. Det er imidlertid forkert.

Hvor der i rørskoven finder pletvis afgræsning sted, er det påfaldende, at mange af ekstremrigkær-plantensamfundets tilsyneladende fortrængte arter hurtigt genindvandrer. En udnyttelsesform, der ikke mindst begunstiger gøgeurterne. Det skal understreges, at rørskoven stedvist er i færd med at udvikle sig i retning af "buskmose". Tætte, mere end mandshøje krat af Gråpil har allerede etableret sig i rørskoven nord for kerneområdet."

Til beskrivelsen er knyttet et kortbilag, som angiver de anførte delområder.

Rejsningsskrivelsen var yderligere vedlagt kort over området og en liste over de lodsejere, der ville blive berørt af fredningsforslaget. Rejsningsskrivelsen indeholdt tillige påstand indeholdende nærmere bestemmelser for fredningen.

II. Sagens behandling for nævnet.

Den 4. december 1986 afholdtes offentligt møde i sagen efter særskilt indvarsling af lodsejere og interesserede instanser.

Fredningsforslaget blev gennemgået på mødet, og der blev også fra lodsejerside udtrykt ønske om, at mosen kan beva-

res i sin nuværende tilstand. Det var dog en almindelig holdning, at en fredning af mosen ikke er nødvendig (eller ønskelig) for bevaring af mosen. Det tilkendegaves ligeledes fra lodsejerne, at en gødskning af yderområderne efter deres opfattelse er nødvendig, såfremt en fortsat afgræsning af hele området som ønsket af alle for at bevare mosens naturhistoriske kvaliteter skal sikres opretholdt. Såfremt gødsningen forbydes vil græsningen blive for ringe til at det fortsat kan svare sig at have kreaturer i mosen. Under mødet drøftedes ligeledes afgrænsningen af en eventuel fredning.

Efterfølgende er foretaget besigtigelse af arealerne og fredningsnævnet har overvejet, hvorvidt sagen burde fremmes. Nævnet har herefter besluttet at fremme sagen, idet delområdet E vest for den nord-sydgående grøft udgår af sagen.

Langt den væsentligste del af området er omfattet af naturfredningslovens § 43 og med baggrund i dette har nævnet besluttet at begrænse indholdet af selve fredningsservitutten stærkt, således at alene de interesser, der ikke varetages af § 43 indgår i servitutten. Nævnet har med baggrund i lodsejernes synspunkter, hvorefter en omlægning og gødskning af yderområderne er nødvendig for at sikre fortsat afgræsning af mosen, foretaget en differentiering af servitutbestemmelsen for de forskellige arealer, nemlig henholdsvis kerneområder og yderområder. Områdeopdelingen fremgår af det til kendelsen knyttede kortbilag.

Med det formål at bevare og forbedre vilkårene for de værdifulde vegetationstyper i Lyng mose, særligt ekstremrigkærpartierne og de dertil knyttede sjældne og karakteristiske rigkærarter træffer fredningsnævnet herefter følgende:

III. Afgørelse vedrørende fredningsbestemmelser:

De på vedhæftede kort angivne arealer undergives fredning.

De af fredningen omfattede arealer undergives følgende fredningsbestemmelser:

1. Bestemmelser vedr. arealernes benyttelse.

Omlægning af kerneområderne er forbudt, medens områder af matr. nr. 19 c, 27 h, 27 a og 26 a Tømmerby og matr. nr. 15 a og 3 g Højstrup, der på kortbilaget er vist med særlig signatur med betydelige mellemrum efter hver gang særskilt meddelt godkendelse fra fredningsnævnet skal kunne omlægges til ny græs for at sikre en fortsat græsning af mosen.

Sprøjtning med pesticider skal være totalt forbudt, medmindre det sker til bekæmpelse af akutte insektangreb på husdyr, medens en begrænset gødskning af arealer der omlægges skal kunne godkendes i forbindelse med godkendelsen af omlægningen.

2. Bestemmelser vedr. naturpleje.

Viborg amtskommune skal være berettiget til at foretage naturpleje i området, således at fredningsformålet kan nås. - Det skal ske efter drøftelse med ejerne om mål og midler. Såfremt ejerne er interesseret i selv at foretage naturplejen, skal de være berettigede til dette.

I fortsættelse af fredningsbestemmelserne bemærkes, at der ikke ved fredningen gives offentligheden adgang til arealerne.

IV. Afgørelse om erstatning.

For så vidt angår kerneområderne er fredningens eneste reelle betydning når henses til indholdet af naturfredningslovens § 43, at der kan foretages pleje af arealerne. For disse arealer beregnes erstatningen ud fra en takst på 500 kr./ha. Mindste erstatning fastsættes til 500 kr. og alle erstatningsbeløb rundes op til nærmeste med 100 kr. delelige beløb.

De områder der i henhold til kendelsen med betydelige mellemrum må omlægges skønnes også tidligere med mellemrum at

have været omlagt og gødsket, og på trods af arealernes meget moseprægede karakter findes fredningsindgrebet at være af en sådan betydning, at erstatningen findes at burde beregnes ud fra et større beløb pr. ha. Det samlede beløb er herefter afrundet i opadgående retning.

De tilkendte erstatningsbeløb forrentes fra denne kendelses dato med en årlig rente, der er 1 % højere end den af Danmarks Nationalbank fastsatte diskonto.

T h i b e s t e m m e s :

De på vedhæftede kort angivne arealer, af størrelse og matrikulærbetegnelse som angivet på vedhæftede lodsejerfortegnelse fredes i overensstemmelse med det anførte.

I erstatning herfor udbetales 15.500 kr., som fordeles blandt lodsejerne som angivet på lodsejerfortegnelsen.

Knud S. Lund,
formand.

Viggo Poulsen.

K. Skadhauge.

AREAL- OG LODSEJERLISTE

SAG: FREDNING VEDR. LYNGE MOSE VEST FOR SELBJERG VEJLE:

J.NR. 1984-05-42-F-JR-787.

lb.nr.	ejernavn postadresse	matr. nr. ejerlav	Fredet		Erstatning.
			ca. ha	antal lodder	
1.	Evald Thomsen Lyngvej 35 7741 Frøstrup	del af 19 c Tømmerby By, Tømmerby	1,1	1	1.000 kr.
2.	Gordon Andersen Tømmerbyvej 70 7741 Frøstrup	19 <u>ae</u> smst.	0,2	1	500 kr.
3.	Peder Chr. Lucassen Højstrupvej 78 7742 Vesløs	19 <u>af</u> smst.	0,2	1	500 kr.
4.	Jens E. Koldsgaard Højstrupvej 26 7741 Frøstrup	19 <u>ag</u> smst.	0,2	1	500 kr.
5.	Kristian P. Larsen Lyngvej 4 7741 Frøstrup	19 <u>ah</u> smst.	0,2	1	500 kr.
6.	Anna Førby Kærupvej 119 7741 Frøstrup	19 <u>ai</u> smst. 19 <u>ai</u> smst.	0,2 0,2	1 1	500 kr.

lb.nr.	ejernavn postadresse	matr. nr. ejerlav	Fredet ca. ha	antal lodder	Erstættelse.
7.	Frits Mogens Landbo Tovsigvej 6 7700 Thisted	19 ak Tømmerby By, Tømmer- by	0,2	1	0 kr.
8.	Anders Kåg Kærupvej 110 7741 Frøstrup	19 am smst.	0,2	1	500 kr.
9.	Henrik Nielsen Elisabethsvej 15 9000 Aalborg	19 an smst.	0,4	1	500 kr.
10.	Leo Godtfred Kri- stensen Lyngvej 28 7741 Frøstrup	del af 15 a Høj- strup By, Tømmerby del af 3 g smst.	1,4	1	3.000 kr.
11.	Niels Kaj Christof- fersen Tømmerbyvej 79 7741 Frøstrup	27 h Tømmerby By, Tømmer- by	1,1	1	2.000 kr.
12.	Mads Andersen Kærupvej 133 7741 Frøstrup	del af 27 a smst.	1,6	1	3.000 kr.
13.	Erik L. Bundgaard Højstrupvej 11 7741 Frøstrup	del af 26 a smst. del af 19 b smst.	2,2	1	3.000 kr.
<u>Ialt er fredet ca. 12,5 ha.</u>					

KORT >

